

Vertwijfeling onder Amerikaanse economen

Het congres van de American Economic Association

DR. J. THEEUWES *

Inleiding

De Amerikaanse economen congresseerden tussen kerst en oudjaar in het Washington Hilton. Dat is hetzelfde hotel waar in maart vorig jaar een aanslag op president Reagan werd gepleegd. De Amerikaanse econometristen congresseerden op dat zelfde moment in de nadrukkelijk luxueuze Washington Sheraton. Dat is het hotel waarin Reagan in november 1980 zijn verkiezingsoverwinning vierde. Verder was er op beide congressen weinig van Reagan en Reagonomics te bemerken. De goeroes van de „supply side economics”, Laffer en Wanniski, verzorgden er geen optredens. Alleen op het gelijktijdig lopende congres van de linkse economen, de Union for Radical Political Economics, werd in een aantal sessies flink tegen „supply side economics” aangeschoten.

Om van de Hilton naar de Sheraton te wandelen, moet je over een brug. Tussen beide hotels loopt een kloof. Een zelfde, ditmaal symbolische, kloof zit er altijd tussen de programma's van de Econometric Society en van de American Economic Association. Het accent bij de Society is technisch, de papers zijn van de specialist voor de specialist. Bij de Association worden de meest recente ontwikkelingen in de economie met een dik potlood uitgetekend voor de gemiddelde econoom. Een congres zoals dat van de Econometric Society hebben wij in Europa ook. Vorig jaar was dat trouwens nog hier in Amsterdam en dit jaar is het in Dublin. Daarvoor hoef je de plas niet over. Maar het congres van de American Economic Association is uniek. Het is tegelijk een beurs, een markt en een circus.

Een beurs

Als beurs is het vooral een informatiebeurs. De papers die gepresenteerd worden, brengen je in een ijlt tempo „up to date” over wat er waait en draait in het economisch onderzoek van deze dagen. Vaak voorkomende sessie-onderwerpen

waren ditmaal bij voorbeeld: de economische effecten van reglementering en overheidsingrijpen, de mogelijke oorzaken van de daling van de arbeidsproductiviteit, de analyse van markt vormen waarbij de marktpartijen niet over dezelfde informatie beschikken („asymmetric information models”). Verder is er enorm veel informatie te vergaren op de boekenbeurs die steeds tegelijkertijd met het congres wordt georganiseerd: een hoorn des overvloeds met recente publikaties en drukproeven van boeken die nog komen moeten. Eén van de uitgeverijen (Eno River Press) was op het idee gekomen om economische „reading lists” van Amerikaanse topuniversiteiten te bundelen in een boekje. Zo had hij boekjes gemaakt met literatuurlijsten voor macro- en micro-economie, econometrie enz. Aan zijn omzet te oordelen had hij echt wel een gat in de markt gevonden. Tussen de boeken door vindt je steeds meer handelaars in computerprogramma's. Jonge dynamische ondernemers die je voor- en uitgekookte software voor econometrische berekeningen proberen aan te smeren voor thuis op het „Apple-tje”. Het bij economen toch wel vrij bekende TSP-programma is in Basic voor de Apple herschreven en kost slechts \$ 250, thuisbezorgd.

Een markt

Tijdens het congres wordt er ook steeds een massale arbeidsmarkt georganiseerd. Vragers naar „Ph. D.'s in Economic's” en net of bijna Ph. D.'s ontmoeten elkaar in een eindeloze keten van interviews. Opgeteld uit de deelnemerslijst waren er minstens 4.600 deelnemers aan het congres en die komen heus niet allemaal alleen voor de lezingen. Het localiseren van de vraag en het aanbod op één bepaalde plek in een uitgestrekt land als de VS is natuurlijk enorm efficiënt. Het tijdstip van de arbeidsmarkt

*De auteur is verbonden aan de vakgroep macro-economie van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

(en dus van het congres) is dan ook zo gekozen dat de aannameprocedure van geschikte kandidaten net vóór september daaropvolgend kan worden afgerond.

Een circus

De meetings zijn eigenlijk ook een beetje een circus. Dat klinkt wat oneerbiedig en dat bedoel ik ook zo. Er zit een duidelijk showelement in het congres. Er worden elk jaar wel een paar spannende sessies georganiseerd waarin een aantal groten van het vak elkaar met woorden te lijf gaan. Meestal is het sessie-onderwerp dan wel iets uit de macro-economie want daar zijn de bestaande meningsverschillen altijd wel goed voor het nodige vuurwerk. In 1971 in New Orleans was dat nog Milton Friedman versus Arthur Okun over het al of niet falen van het monetaire en fiscale beleid. In 1981 in Washington ging het over het monetarisme. Edmund Phelps (de ex-groei-man) gaf een positief antwoord op de hem kwellende vraag: „Is monetarisme dead?”. „Money is on the way out”, betoogde hij. Waarna Tom Sargent (van de nieuwe generatie monetaristen) geduldig nog eens uit de doeken deed dat het nieuwe monetarisme niet begrepen wordt omdat het een fundamenteel andere bedoeling heeft dan wat tot hertoe vertoond werd in de macro-economie. Zijn titel luidde dan ook „Beyond aggregate demand and supply curves”. Alan Blinder (van het boek over de „great stagflation”) had dan weer zijn twijfels over het nut daarvan. Gemiddelde economen kunnen uren luisteren naar hoe zo'n balletje over en weer gespeeld wordt.

De „Richard T. Ely-lezing”, ditmaal gehouden door G. Stigler over het monopolieprobleem, en de presidentiële toespraak van W. Baumol (over een nieuwe theorie van monopolistische mededinging) ging ook gepaard met een heel ritueel. Veel wierook over en weer: van hoe knap W. Baumol wel was omdat hij het omslagontwerp had getekend van het programmaboekje. Dan worden er allerlei mensen in de bloemetjes gezet en worden prijzen uitgereikt, bij voorbeeld aan jonge veelbelovende economen van nog geen 40 jaar oud. De „J. B. Clark-prijs” is dat dan. Die ging in Washington naar Michael Spence, onder meer omdat zijn proefschrift over „signalling” echt wel een sprong vooruit in de economische wetenschap heeft betekend. Althans volgens de jury.

De Schultze-test

Vaste prik zijn ook sessies georganiseerd om illustere economen te huldigen. Dit keer waren dat onder meer A. Lerner, L. Klein en K. Boulding. Vooral de speciale sessie ter ere van de in 1981 overleden A. Okun trok veel

aandacht. Op de affiche prijken namen als die van de snel populair wordende Lester Thurow (bekend van de „zero-sum society” en nu ook columnist bij het weekblad *Newsweek* waar hij Paul Samuelson is opgevolgd); van Richard Lipsey (van het leerboek) en van Charles Schultze (voorzitter van de Council of Economic Advisors van Carter). James Tobin zou de vergadering leiden maar kon wegens ongeregelde heden in het luchtverkeer Washington niet bereiken; de door Reagan ontslagen luchtverkeerleiders staan immers nog steeds op straat. De teksten van deze mensen, alhoewel voorspelbaar qua inhoud, waren toch een genoeg qua presentatie. Eén krent pik ik eruit. Schultze had een nieuwe tekst bedacht om keynesianen van monetaristen te onderscheiden. Gevraagd wordt om in het volgende zinnetje het -tje door of wel „short” ofwel „long” te vervangen: Let's take care of the run, the run will take care of itself. Diegenen die eerst „short” en dan „long” invullen, zijn volgens de Schultze-test keynesianen, terwijl de „long” en dan „short” economen door hem als monetaristen worden geklasseerd. Altijd een mooie opening voor een lezing over economisch beleid.

De overvloed aan lezingen is moeilijk samen te vatten. De technische en inhoudelijke heterogeniteit is daarvoor te groot. Iedere deelnemer stippelt uit het massale aanbod zijn eigen pad uit. Zo een pad weerspiegelt de private belangstelling van de deelnemer en er is geen enkele reden om te veronderstellen dat er ook maar enige publieke belangstelling zou bestaan voor dit eigenwijze pad. Laat me daarom alleen maar een korte samenvatting geven van die ene sessie die ik achteraf beschouwd toch nog het interessantste heb gevonden. Die sessie was getiteld „Government policy assesment: the labor market” en de papers in die sessie behandelden de interactie tussen economisch onderzoek en economisch beleid op de arbeidsmarkt. De sprekers waren het puikje van de Amerikaanse arbeidsmarkt-economen.

Top of the bill

Richard Freeman had in deze sessie een paper over een peperdure overheidscommissie van \$ 17 mln. die nog eens de economische gevolgen van minimum lonen zou napluizen. De onderzoeksresultaten in hun eindrapport verschilden geen zier van de onderzoeksresultaten die economen gedurende de laatste tien jaar over dit onderwerp in hun tijdschriften hadden gepubliceerd. De antwoorden die deze commissie had gezocht, lagen zo voor het oprapen of wel: „17 million down the drain”.

Een ander prachtig voorbeeld over de interactie tussen onderzoek en beleid werd gegeven door Daniel Hamermesh. Hij had het in zijn paper over weer een

andere overheidscommissie die zich zou buigen over de economische gevolgen van werkloosheidsuitkeringen en dan vervolgens de regering zou adviseren over een andere aanpak van de werkloosheidsverzekering.

Het laatste decennium hebben arbeidsmarkt-economen vrij veel onderzoek verricht naar de effecten van werkloosheidsuitkeringen in verschillende landen en met verschillende soorten data. Hamermesh had uit al die onderzoeken een lijstje met acht vrij algemeen aanvaarde onderzoeksresultaten gezeefd. Over dit lijstje had hij de leden van de commissie ondervraagd; een soort van „multiple choice”-tentamen afgenomen. Tot zijn verbazing scoorden de commissieleden vrij hoog op dit tentamen. Vervolgens had hij hen getest op hun bekendheid met de namen van de economische onderzoekers van de studies. Uit deze test bleek dat de gefingeerde Charley Brown net zo goed als onderzoeker erkend werd als de echte economen op het lijstje. Waaruit Hamermesh de conclusie trok: „They know our work, but they don't know us”. Het zij zo. Positief was in elk geval dat ze vertrouwd waren met de onderzoeksresultaten. Dus zou je ook verwachten dat die kennis dan verwerkt wordt in de uiteindelijke beleidsaanbevelingen van de commissie. Helaas bleek dat niet het geval te zijn en ontgoocheld berichtte Hamermesh dat al wat had meegeteld in de commissievoorstellen van puur budgettaire aard was.

Vertwijfeling en hoop

Het lijkt wel of economen gewoon in de kou staan. Hun micro-economische resultaten worden niet meegenomen in beleidsbeslissingen. De econoom mag nog zo pleiten voor economische efficiëntie en met verve de kosten en baten van diverse beleidsalternatieven uittellen, er wordt niet naar hem geluisterd. En het is nog erger op het terrein van de macro-economie, want daar praten de economen met gespleten tong. Een zekere scepsis over hun zeer gevarieerde beleidsaanbevelingen is nog het minst erge wat economen daar kan overkomen.

Een zekere vertwijfeling maakt zich van je meester als je dat allemaal hoort. Elisabeth Sawhill van het Urban Institute probeerde er na Hamermesh de moed weer in te pompen. Ze had het daarbij over wat we moeten doen om als economen gehoord te worden. Goed, geloofwaardig en onbevooroordeeld onderzoek afleveren, zei ze en dan zorgen voor „aggressive dissemination” van de onderzoeksresultaten. Zoals je ziet, niet alle hoop was opgegeven. We moeten alleen wat meer reclame maken voor ons produkt.

Jules Theeuwes